

 Katrineholm Social- och omsorgsförvaltningen	INSTRUKTION HÄLSO- OCH SJUKVÅRD	SID 1 (6)
	EGENKONTROLL BASAL HYGIEN OCH KLÄDREGLER MED PROTOKOLL	
Berörd verksamhet Alla verksamheter	Dokumentansvarig Medicinskt ansvarig sjuksköterska	Datum 2024-08-20
Målgrupp Chefer, legitimerad personal, vårdpersonal	Beslutande Verksamhetschef enligt HSL	Version 1
Process Patientsäkerhet	Tidpunkt för uppföljning 2026-01-01	Giltighet Tills vidare

Instruktion samt protokoll för egenkontroll av följsamhet till basala hygien- och klädregler (BHK)

En grundläggande åtgärd för att förebygga överföring av smittämnen och vårdrelaterade infektioner är att all vård- och omsorgspersonal tillämpar basala hygienrutiner i sitt arbete. I det systematiska kvalitetsarbetet som varje verksamhets måste bedriva i enlighet med SOSFS 2011:9 ingår egenkontroll, uppföljning och erfarenhetsåterföring.

Som ett led i egenkontrollen på förvaltningsnivå ska varje verksamhet, enhet samt avdelning, minst en gång per år genomföra en mätning genom observationsstudier av vård och omsorgspersonalens följsamhet till basala hygien och klädregler.

Utifrån de resultat som uppnås efter genomförd observationsstudie ska avvikelser som identifieras åtgärdas. Verksamhetschef/enhetschef ansvarar för upprättande av åtgärdsplan tillsammans med legitimerad personal och hygienombud, där även egenkontroller på verksamhet, enhet samt avdelning ingår i uppföljningsarbetet.

Genomförande

Mätningen baseras på "Socialstyrelsens föreskrifter om basal hygien i vård och omsorg" (SOSFS 2015:10). Mätningen genomförs på samtliga verksamheter, enheter och avdelningar som vårdgivaren ansvarar för.

- **Före vecka 42-43:** Verksamhetschef utser administratör/administratörer som ska registrera verksamhetens resultat i Excel-fil som används för mätningen av resultat. Verksamhetschef meddelar controller namngivna administratörer i god tid innan mätningen planeras i syfte att de ska erhålla instruktioner i hur registreringen går till. Personalen informeras i förväg om att en observationsstudie kommer att genomföras.
- **Vecka 42-43:** Mätningen genomförs och grundar sig på observationsstudier. Observationerna ska utföras vid patient- samt brukarnära omvårdnadsarbete, till exempel omvårdnad, undersökning, provtagning eller behandling och fylls i på protokollet.
- **Vecka 44-45:** Administratör(er) registrerar in observerade mätvärden från protokollen i excelfilen.
- **Vecka 46-49:** Bearbetning av resultat, analys och framtagning av handlingsplan och åtgärder vidtas.
- **Vecka 50:** Återrapportering av resultat och åtgärder.

Metod för mätningen

En eller flera medarbetare, är utsedd av ansvarig chef att genomföra iakttagelser och observationer. Samtliga medarbetare, oavsett yrkesprofession som kommer till avdelningen, enheten, verksamheten och utför patientnära omvårdnad/rehabiliterade/

Godkänd (underskrift beslutande)	Ska publiceras på X Intranät X Webb	Publicerad (underskrift och datum)
----------------------------------	--	------------------------------------

habiliterande åtgärder eller medicinska undersökningar/provtagningar inkluderas i observationsstudien under mätperioden.

En mätning rekommenderas grunda sig på minst 10 observationer. Varje medarbetare observeras avseende både basala hygienrutiner och klädregler.

Vad mäts

Mätningen delas upp i områdena basala hygienrutiner och klädregler.

Korrekt handläggning av basala hygienrutiner innebär att

Korrekt handläggning av basala hygienrutiner innebär att:

- Desinfektion av händerna med handdesinfektionsmedel utförs direkt före och direkt efter patientnära arbete (vid undersökning, vård och behandling) samt före och efter användning av handskar.
- Handskar ska användas vid kontakt med eller risk för kontakt med kroppsvätskor. Handskar byts mellan arbete med olika patienter samt mellan olika arbetsmoment hos samma patient. Ej relevant räknas som korrekt i redovisningen.
- Engångsförkläde av plast eller patientbunden skyddsrock ska användas: om det finns en risk för att arbetskläderna kommer i kontakt med kroppsvätskor eller annat biologiskt material. Ej relevant räknas som korrekt i redovisningen.

Korrekt handläggning av klädregler innebär att

- Arbetskläderna ska ha korta ärmar och bytas dagligen samt då de blivit våta eller synligt förorenade. Korrekt arbetsklädsel fastställs av arbetsgivaren.
- Händer och underarmar ska vara fria från ringar, klockor, armband, bandage och stödskenor för att kunna genomföra en adekvat handhygien.
- Naglar korta och fria från nagellack och konstgjort material för att kunna genomföra en adekvat handhygien. Korta naglar menas att naglarna inte syns från handflatan. Fri från nagellack inkluderar ofärgat nagellack.
- Hår ska vara kort eller uppsatt om det är längre än axellångt eller riskerar att hänga ner.

Yrkesgrupper som omfattas

Till exempel omfattas yrkesgrupper såsom: Arbetsterapeut, fysioterapeut/sjukgymnast, läkare, sjuksköterska/distriktsköterska, studerande/elev, stödassistent/stödpedagog, undersköterska, vårdbiträde, omsorgspersonal, tandhygienist/tandvårdspersonal

Verksamhetsområden

Hemsjukvård, hemtjänst, särskilt boende, kortvårdsvistelse, dagvård och daglig verksamhet.

Beskrivning av indikatorer basala hygienrutiner/regler (4 steg)

- Andel med korrekt i samtliga steg
- Andel som desinfekterat korrekt före patientnära arbete
- Andel som desinfekterat korrekt efter patientnära arbete
- Andel med korrekt användning av handskar
- Andel med korrekt användning av engångsförkläde.

Beskrivning av indikatorer klädrutiner/regler (4 steg)

- Andel med korrekt arbetsdräkt
- Andel fria från ringar, klockor och armband
- Andel med korrekt sköta naglar
- Andel med kort eller uppsatt hår.

Korrekt följsamhet till basala hygienrutiner och klädregler i samtliga åtta steg

Resultat, analys av resultat och förslag på förbättringsåtgärder

Resultat redovisas förvaltningsövergripande, verksamhetsövergripande per verksamhet med namngivna deltagande verksamheter, enheter och avdelningar.

1. Ifyllda protokoll läggs in i Excel-filen av administratör utsedd per verksamhet.
2. Ifyllda protokoll samlas in/ lämnas in till ansvarig enhetschef.

Sammanställning av genomförda observationer sker genom redovisning av:

- Följsamhet till alla steg i mätningen
- Följsamhet totalt antal steg
- Följsamhet per yrkeskategori.

Analys: Resultat analyseras.

Förbättringsåtgärder: Förslag på förbättringsåtgärder sker per enhet, verksamhet och förvaltningsövergripande. Handlingsplaner tas fram och sammanställs per verksamhet.

Ansvar: Ansvarig för genomförandet och resultat, analys av resultat samt handlingsplan är verksamhetschef.

Rapportering

Rapportering av handlingsplan med förbättringsåtgärder sker till MAS före vecka 50 för vidare till vårdgivaren och patientsäkerhetsberättelsen.

Överordnade styrdokument

- Hälsa- och sjukvårdslag 2017:30.
- Basal hygien i vård och omsorg, Socialstyrelsen SOSFS 2015:10
- Hygienrutiner för kommunal hälso- och sjukvård i Sörmland, [Smittskydd och vårdhygien - Samverkanswebben \(regionormland.se\)](https://www.regionormland.se/Smittskydd-och-vardhygien-Samverkanswebben)
- Riktlinje Vårdhygien HSL VOF 2018-12-05
- Riktlinje Smitta och smittspridning HSL VOF 2023-12-21

Bilaga

- Protokoll observationsmätning följsamhet till basala hygienrutiner och klädregler. Egenkontroll av följsamhet till basala hygien och klädregler

Egenkontroll av följsamhet till basala hygienrutiner och klädregler

Frågorna besvaras med Ja, Nej eller Ej relevant

Observerad Person	Yrkes-kategori	Korrekt desinfektion av händer före	Korrekt desinfektion av händer efter	Korrekt användning av handskar vid risk för kontakt med kroppsvätskor ¹	Korrekt användning av engångsförkläde ²	Korrekt följsamhet till basala hygienrutiner i (samtliga fyra steg)	Korrekt arbetsdräkt	Fri från ringar, klockor, armband, bandage, stödskenor	Naglar korta och fria från nagellack och konstgjort-material	Kort eller uppsatt hår	Korrekt följsamhet till klädregler i (samtliga fyra steg)	Korrekt följsamhet till basala hygienrutiner och klädregler i (samtliga åtta steg)
1												
2												
3												
4												
5												
6												
7												
8												
9												
10												

¹ Om det patientnära arbetet vid observation inte kräver handskar ifylles "ej relevant". Om alternativet ej relevant fyllts i räkans det som korrekt

² Om det patientnära arbetet vid observation inte kräver engångsförkläde ifylles "ej relevant". Om alternativet ej relevant fyllts i räkans det som korrekt

Egenkontrollen gäller för

Verksamhet (ex.vis äldreomsorg)	
Enhet	

Protokollförare

Namn	
Kontaktuppgifter (mejl och telefon, spårbarhet)	

Protokoll från observationsmätning lämnas ifyllt av protokollföraren till administratör utsedd för verksamheten.

Administratör lämnar exelfilsregistrerat protokoll till ansvarig enhetschef (resultat, analys och åtgärder på enhetsnivå).